

Aktiivtöö. Aita, palun!

Teema: efektiivne suhtlemine.

Alateema: võõra täiskasvanu poole pöördumine abi küsimise eesmärgil.

Õpitulemused. Õpilane:

- nimetab, kelle poole erinevate murede korral pöörduda*;
- oskab kutsuda abi*;
- tunneb ära olukorrad, mille puhul on vaja täiskasvanute abi;
- oskab sõnastada abipalve.

Vajalikud materjalid. Töölehed juhtumitega.

Taust. Iga päev võivad lapsed kokku puutuda olukordadega, mis on ohtlikud nende füüsilisele või vaimsele tervisele. On oluline, et õpilased oskaksid selliseid olukordi adekvaatselt hinnata ning vajadusel abi otsida. Sageli on abi palumiseks tarvis pöörduda võõraste täiskasvanute poole. Selleks on tarvis harjutada, kuidas julgelt käituda, ja õppida abipalvet arusaadavalt sõnastama. See töö aitab õpilastel ära tunda uimastitega seotud või muidu riskantseid olukordi, mis nõuavad täiskasvanu sekkumist. Tunni tulemusena tunnevad õpilased end taolistes olukordades kindlamalt, julgevad ja oskavad abi kutsuda.

Tunni sissejuhatus. Lugege õpilastele ette järgnev jutuke.

On ilus pühapäev. Ema tahab pannkooke küpsetada, ent keegi on külmpapist piima ära joonud. Niisiis ei jää Karlil muud üle, kui lipata poest piima tooma. Nende kodu lähedal on uus vinge kaubanduskeskus ja Karl käib seal alati hea meelega. See toidupood on ikka tõeliselt suur. Täna on siin palju küllastajaid. Piimatoodete riulini jõudmine võtab Karlil päris kaua aega, ent lõpuks on piim korvis. Karl lisab ka paar kohukest. Äkki kuuleb ta, nagu keegi nutaks. Nüüd näeb ta väikest tüdrukukest, kes on üksi ja hirmul. Paistab, et suures poesaginas on tema vanemad kaotsi läinud. Karl teab hästi, mis tunne see on – kord ammu eksis temagi kaubamaja kingariulite vahel ära ja aeg, mis kulus emal tema üles leidmiseks, tundus hiiglama pikk. Õnneks teab Karl, mida teha. Ta võtab nutval lapsel käest kinni ning siirdub temaga infoleti juurde. Seal on üks tore tädi, kellele Karl olukorrast ülevaate annab. Tädi teab täpselt, mida teha. Ta haarab mikrofoni ja teadustab üle müügisaali, et väike tüdruk ootab oma vanemaid infoleti juures. Nüüd ei kulu enam minutitki, kui tüdruku mureliku moega isa kohale jõuab. Koos infoleti-tädiga kiidavad nad Karli kiire ja targa tegutsemise eest. Karlil on hea meel, et sai kedagi aidata. See on ilus algus pühapäevale.

Küsige õpilastelt, kas ka neil on tulnud ette olukordi, mil nad on pidanud kelleltki võõralt abi paluma.

Põhitegevused

1. Paluge õpilastel kirjeldada mõnd olukorda, mis nõuab võõralt abi küsimist. Kirjutage see tahvlile.
2. Paluge õpilastel abikutsumise protsessi märksõnadega kirjeldada, vajadusel suunake.

Kui olukord on ohtlik sulle või kellelegi teisele, siis:

- peata esimene täiskasvanu;
- ütle: „Mul on abi vaja“ ja kirjelda olukorda võimalikult täpselt;
- juhata kätte sündmuskoht;

- räägi kõik, mida sa tead, ja vasta küsimustele;
  - jää sündmuskohale, kuni sul lubatakse lahkuda.
3. Kirjutage abi kutsumise märksõnad tahvlile. Kasutage õpilaste toodud näidet, mis tahvlil kirjas, kirjeldage samm-sammult selles olukorras abi kutsumise protsessi ja sõnastage koos õpilastega abipalve.
  4. Jagage klass väikesteks rühmadeks ja andke igale rühmale läbitöötamiseks töölehelte ühe juhtumi kirjeldus. Võite ka ise sobilikke olukordi välja pakkuda. Kõigi rühmade ülesandeks on koos juhtumi üle arutledes otsustada, kellelt paluda abi ning kuidas abipalve sõnastada.
  5. Kui õpilased on tööga valmis saanud, paluge iga rühma esindajal ette lugeda oma juhtum, selle lahendus ja sõnastatud abipalve.
  6. Arutlege ühiselt lahenduse sobivuse üle. Vajadusel aidake õpilastel lahendust või abipalve sõnastust korrigeerida. NB! Kui mõne juhtumi puhul tekib õpilastel küsimus, mida teha siis, kui täiskasvanut ümbruses ei ole, siis mõelge koos, milliseid võimalusi veel on (nt Annika loos appi karjuda ja ära joosta; Markuse ja Tiina loos hädaabi telefonile helistada).

Põhisõnum. Rõhutage õpilastele, et kui nad sattuvad ise ohtu või näevad pealt olukorda, mis on ohtlik ja vajab täiskasvanu sekkumist, siis tuleb ruttu abi otsida. Tuleb pöörduda julgesti esimese usaldusväärse täiskasvanu poole, rääkida selgelt, mis juhtus, ja kirjeldada olukorda.

Lõiminguvõimalused. Töö pakub võimalusi lõiminguks eesti keelega (lugemisoskuse arendamine).

Tööleht juhtumitega

Siim ja Marten on mänguväljakul. Nad näevad üht suuremat poissi, kes oksendab ja seejärel maha kukub. Poisid püüavad temaga rääkida, aga suurem poiss ei vasta. Paistab, nagu jääks ta magama.

Aidake Martenil ja Siimul otsustada, kuidas kutsuda abi!

Kelle poole pöörduda? .....

Sõnastage abipalve:

.....
.....

✂-----

Annika läheb õhtul trennist koju. Tänaval hakkab tema järel käima üks purjus mees, kes lubab talle poest nätsu osta. Vahepeal võtab mees Annikal jopest kinni. Ta tahab, et Annika temaga kaasa läheks.

Aidake Annikal otsustada, kuidas kutsuda abi!

Kelle poole pöörduda? .....

Sõnastage abipalve:

.....
.....

✂-----

Liina sõidab pargis rattaga. Ta näeb, kuidas kolm last kiusavad ühte poissi. Nad on ära võtnud tema saapad ja loobivad poisi poole liiva ning kive.

Aidake Liinal otsustada, kuidas kutsuda abi!

Kelle poole pöörduda? .....

Sõnastage abipalve:

.....
.....

Markus ja Tiina jalutavad pargis. Nad näevad tiigijääl kahte nutvat last. Jää on mõranenud ja lapsed ei pääse kaldale.

Aidake Markusel ja Tiinal otsustada, kuidas kutsuda abi!

Kelle poole pöörduda? .....

Sõnastage abipalve:

.....
.....

✂-----

Meeri läheb koolist koju. Ta näeb maja nurga taga kahte poissi tikkude ja kodukeemia pudelitega. Poisid räägivad, et neil on plaan pauku teha.

Aidake Meeril otsustada, kuidas kutsuda abi!

Kelle poole pöörduda? .....

Sõnastage abipalve:

.....
.....

✂-----

Janar on võõras linnas spordivõistlusel. Õhtul läheb ta üksi linna jalutama. Ühtäkki avastab poiss, et ta ei tea, kus ta on. Ta ei oska ka tagasi minna. Janar on eksinud. Telefoni on ta maha unustanud.

Aidake Janaril otsustada, kuidas otsida abi!

Kelle poole pöörduda? .....

Sõnastage abipalve:

.....
.....
.....